

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 15

Lýsingarprísir fyri mmm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 23. apríl 1949

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

Kappingarførur handil

Undan krígunum bestiltu fólk nógvur vörur úr Danmark, bæði klædnavörur og matvörur. Tey hildu, at tey hövdu stóran peningaligan vinning av tí, tí vörurnar vóru nógv biligari enn her, og tey meintu, at tær vóru eisini líka so góðar.

Henda »bestilling« stedgadi við krígunum, og má tað hava verið föroyskum handilsmonnum, størum og smáum, til fyrimunar og vinningar: öll sólan er farin fram í landinum, föroyskur handil hevur so havt allan handilságóðan, og í hesum føri skal so ein minnst til, hvussu nógv innflutningurin er vaxin, og hvussu nógv, id ráðini yvirhøvur eru batnað hjá fólkinum undir og aftan á kríggið.

Men fólk minnst til tey donsku vöruhúsini, sum sendu pakkarnar, og fjóldin hevði ivaleyst dámað best at givið varð leyst, og ein slapp frítt at bestilla, sum hann vildi.

Áðra hugsan mugu so handilsfólkini hava. Tey flyta fram, at soleiðis kann tað ikki vera. Í slíkum förum má verða eftiransað (tó halda tey, at landið í öðrum förum ikki skal eftir-

ansa handlinum!) gjaldoyra hitt dýra kann ikki söplast burtur til ónyttuffas frá handlunum í Keypmannahavn.

Soleiðis er tað, at »interess« stendur móti »interessu«. Men bestu ráðini at fáa báðar partar, hin keypandi og hin seljandi, at draga eina línu, er, at handilsmenn okkara eru förir í prís-um at kappast við teir donsku.

Tá id frættist, at allar vörur í Danmark eru biligari enn her, skilst væl, at hin meinigi maðurin í Føroyum ynskir at fáa síni gomlu rættindi aftur og sleppa heinleiðis sjálvur at keypa vörurnar hadani, hann stendur seg best við.

Ti kemur uppi hesa trætu, sum eisini er vorðin politisk, spurningurin, hví alt skal vera dýrari her enn í Danmark, og hví ikki föroyskir handilsmenn kunna selja fólk líka so biligt, sum teir har niðri. Kann föroyskur handilsskapur gera tað bragd, at hava sínar vörur eins biligar og aðrastaðni, ja, so er tað eingin í Føroyum, sum timir at seta seg at skriva til Buldog ella Daells Varehus eftir vörum.

Lønirnar

Sáttmálarnir millum arbeidarar og arbeidisgevarar eru uppsagdir, og arbeidisgevarafelagið leggur í skrivi til Føroya arbeidarafelag fram uppskot til lønlækkan. Hetta eru lønaruppskot, sum ivaleyst flestu arbeidarar ikki ganga við til. Arbeidisgevarafelagið styðjar tey við teimum orðum, at prisfall og arbeidisloysi eru byrjað í grannalondum okkara, og sum eisini eru byrjað hjá okkum innan fiskivinnuna. Og visa teir á tvingssalg, sum verið hevur.

Orð eru fallin ymsastaðni um, at eitt prisfall er væntandi á verdaldarmarknaðinum, men hetta prisfall er ikki komið. Og her hjá okkum merkist als ikki prisfall. Tollur er hækkaður, og allir prisir eru uppi í hæddini.

Öllum er skiligt, at besta ráð at fáa skil á vinnu- og peningavíðurskiftinum og koma inflatiónini til livs er at seta prisirnar

niður. Lønirnar rætta seg eftir vöruprisunum, og allir løntakarar standa seg best við at hava hampuligar prisir og fáa mest möguligt fyri sín pening.

Okkara handilsvíðurskifti treingja vist fyrst og fremst at verða »reviderað«. Útgerðaprisirnar eru eisini ov høgir, og kundu teir fingist niður, var tað besta hjálpin, id fiskivinnan fekk.

PÁSKAVEÐRIÐ

var út av lagi ringt. Veturin hevur verið so heiskur, at mangur heldur, vit hava tað uppiborið at fáa ein glotta av vári nú í apríl mánaða, men ikki tykist tað at vera. Eingin av heilgdögnum var turrur út í gjøgnum, og 2. páskadag var heil ódn av útsynningi. „Smiril“ kom úr Suðuroy og fullur av ferðafólki, sum burtur hevði verið í halguni, og tey lótu illa at ferðini. Hann lá í tíma úti á vanni, áðrenn hann legði at. Seinrapartin týsdagin og onsnáttina tók við aftur á høgum vestri. Bæði avfall og stormur. Onsmorgunin var kavi í gótunum í Havn.

Skúlabygging

Har id pláss økjust, er skúlin eitt tað fyrsta, id verður ov litil.

Í Klakksvík, har barnatalið veksur so óført, verður bygt aftur at í heilum. Eisini á öðrum plássum t.d. í Vági og Vestmanna hava teir bygt, ella eru farnir undir at byggja, stórar og væl útgjörðar skúlar.

Hövuðstaður landsins mátti farið og verið eitt tað ringast stadda stað í landinum, hvat id skúlaóki víðvikur. Býurin er voksin so óført hesi seinastu árin, og skiligt má vera, at Kommunuskúlin, sum upp var settur, táid býurin ikki hevði helvtina ella kanska triðingin av hesum fólkatali, langt síðan má vera vorðin so nógv ov litil.

Realskúlin tekur sjálvandi ein góðan part av börnunum, og so eru einstakir aðrir skúlar, men tað er ikki so nógv at rokna, at Kommunuskúlin, sum er hövuðskúlin, má vera nógv ov trongur.

Langt síðan frættist, at býráðið hevði skúlaættan liggjandi til reiðar, men ikki er skjótil gjörður á. Tað kann tykjast at vera mest leiðiligt og trupull fyri lærarar at arbeiða í skúlurúmum, sum eru trond av ov stórum barnatali.

Soleiðis er ivaleyst, at tað er móðsamt hjá lærarum; men ikki minni móðsamt og óhugnaligt kenst tað hjá börnunum, sum har skulu sita rúgva saman heilan dag.

Tey gerast óstill og sveimat í huga og likindini fyri at nema lærdóm verða nógv niður sett.

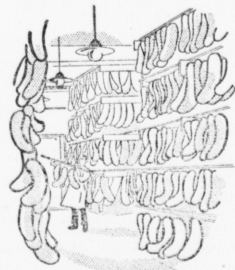
Tað má tí vera foreldrum mikið umráðandi, at tey eggja undir skúlavald og onnur fyri hesum hava ábyrgd at bóta slik stór brek og fara í lag at byggja skúla.

Í sambandi við kommunuskúlabygging er eisini at nevna Løgtingsins studentaskúla. Hann fekk ringt byrjanarstöði, og hevur hann válað umkring hús-villur, síðan hann var settur á stovn.

Nú skuldi eittast, at hann fekk egðið høli, men sum aðrir almennir bygningar er tað trongstätt — og eitt tað ringasta: einki öki rundan um, so tá id næmingar fara út millum timarnar, hava teir ongastaðni at stöður at venda sær. Aentin noyðast at standa aftur at einum veggj ella fara út um skúlsans öki at mæla.

Í hesari umrøðu kemur fram hitt stóra og gamla *kostskúla-málið*. Kostskúli við studentaskúla, preliminarskúla og lærarskúla. Hetta mál er studulin fyri bygðanæmingar, sum koma til Havnar at leita sær lærdóm. Sum er, er tað so dýrt, at teir fara heldur til Danmarkar at læra. Og í betri hondum vita foreldur sær síni börn, tá id tey bógva á einum skúla, eun at tey finna sær innivist onkustaðni, sum tilber.

Her á landi er nógv at fara undir. Spjadd er byggingin, og unsitingin hin almenna verður dýr. Men er tað spjatt, má tað heldur ikki spjaddast meir. Heldur má savnast í einum stað og fáa tað frægasta burtur úr tí, id vit hava at taká av.

Tað eru roykpylsurnar id duga tær frá HOULBERG

Matligt er, og væl rykur, tá id hurðin verður gloppað inn í roykrúmið hjá Houlberg, har hundrædtals nossligar roykpylsur hanga lið um lið til at »búast« ... HOULBERGs roykpylsur eru gjörðar av fyrsta flokks tiltari, vælkryddraðar, vælsaltadar og vælbúnar ...

Umboð:
B. Mortensen
Tórshavn - tlf. 326

S. HOULBERG ^{1/2}
KØBEN
KØBENHAVN